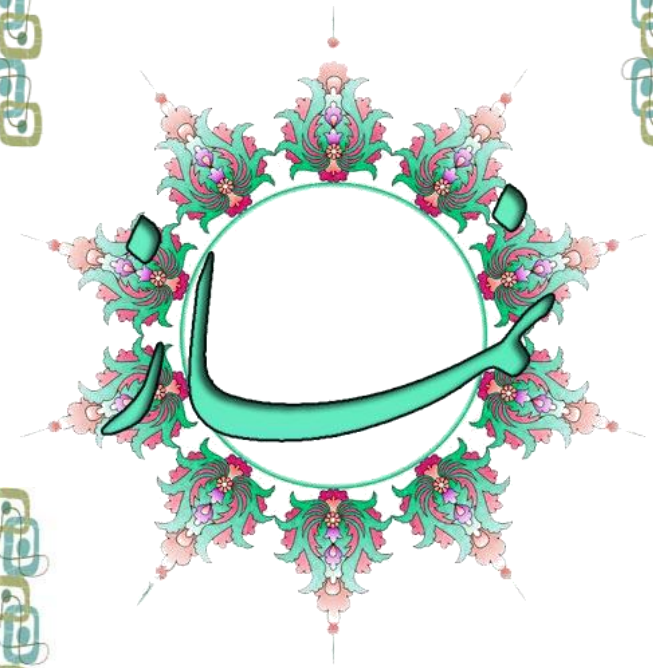

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله احکام اسلام ۲۰

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على
نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين أما بعد:

نماز شأن و منزلت بزرگی در اسلام دارد، و رکن دوم از ارکان اسلام است که اسلام بنده صحیح و درست نمی شود مگر با ادای آن، و اینکه کسالت در آن از صفات منافقین است، و ترک آن کفر و گمراهی و خروج از دایره اسلام می باشد، چنانکه رسول گرامی (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: «بین الرجل وبين الشرك والكفر ترك الصلاة». [مسلم].

بین مرد و بین شرک آوردن و کافر شدن ترک کردن نماز است.

و همچنین (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: «العهد الذي بيننا وبينهم الصلاة فمن تركها فقد كفر». [ترمذی].

فرق بین ما مسلمانان و بین کافران و مشرکین نماز است، پس کسیکه آنرا ترک کند کافر می شود.

و نماز پایه و اساس اسلام است، و آن واسطه بین بنده و خداست، چنانکه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) در حدیث صحیح می فرماید: «إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى يَنَاجِي رَبَّهُ». [بخاری].

هر یک از شما وقتی نماز می خواند با خداوند مناجات می کند.

و آن علامت محبت و دوستی بنده با خدا و قدردانی او از نعمتهایش می باشد.

و از بزرگی شأن و منزلت نماز نزد خداوند این است که اولین فریضه ای است که بر پیامبر (صلی الله علیه وسلم) فرض شده، و فرض شدن آن بر این امت در آسمان در شب إسراء و معراج بوده است.

و وقتی از رسول خدا (صلی الله علیه وسلم) سؤال شد: بهترین اعمال کدام است؟ آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) فرمودند: «الصلاة على وقتها». [متفق علیه].

ادای نماز در اوقات آن.

و خداوند آنرا پاکیزگی از گناهان و کارهای ناشایست قرار داده است، چنانکه رسول خدا (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: «رَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ

منه كل يوم خمس مرات هل يبقى من درنه شيء؟ قالوا: لا قال: كذلك الصلوات الخمس يمحو الله بهن الخطايا». [متفق علیه]. ببینید اگر جوی آبی بر درب خانه یکی از شما جاری باشد و هر روز پنج بار در آن خودش را بشوید آیا از چرک و پلیدی بدن او چیزی باقی می ماند؟ صحابه گفتند: خیر، آنحضرت (صلی الله علیه وسلم) فرمود: همچنین نمازهای پنجگانه که خداوند بوسیله آن خطاها و گناهان را محو و نابود می کند.

و در حدیث آمده که آخرین وصیت رسول الله (صلی الله علیه وسلم) برای امت و آخرین سفارش ایشان در وقت وداع گفتن این دنیا بسوی آخرت این بود که فرمودند: «در ادای نماز، و حقوق بردگان از خدا بترسید، یعنی: به آنان احسان و نیکی کنید». [أحمد و نسائی و ابن ماجه].

و خداوند در قرآن امر نماز را بسیار بزرگ شمرده و نماز و اهل نماز را شرافت بخشیده است، و در مواضع بسیار زیادی از قرآن کریم آنرا یاد فرموده، و بطور خصوصی به آن سفارش نموده است، از آن جمله ارشاد باری تعالی چنین آمده است: ﴿حَنِفْظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَنِتِينَ﴾ [البقرة: ۲۳۸].

[برگزاردن] نمازها و (بویژه) نماز میانه (عصر) پایبند باشید و برای خداوند فروتنانه (به عبادت) بایستید].

و همچنین خداوند می فرماید: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ [العنکبوت: ۴۵].
[و نماز را بر پای دار. که نماز از (کارهای) ناشایست و ناپسند باز می دارد].

و باز می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ [البقرة: ۱۵۳].

[ای مؤمنان، از بردباری و نماز مدد بجوئید، که خدا با بردباران است].

و همچنین می فرماید: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ [النساء: ۱۰۳].
[که نماز بر مؤمنان واجبی زماندار است].

و خداوند بر کسی که نماز را ضایع و پایمال کرده ادا نمی کند، عذابی دردناک واجب نموده و می فرماید: ﴿خَلْفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَةَ ۖ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا﴾ [مریم: ۵۹].

[آنگاه پس از آنان ناخلفانی جانشین شدند که نماز را ترک کردند و از خواسته های (نفسانی) پیروی کردند. پس (کیفر) گمراهی را خواهند یافت].

پس بر هر مسلمان واجب است که بر نماز محافظت و پایبندی کند، و همچنانکه خداوند آنرا فرض نموده، و در اوقات خودش آنرا ادا کند، با نیت اینکه این عبادت به شکل درست، اطاعت از خدا و رسول خداست، و بدانند که در صورت تخلف به خشم و غضب دردناک و عقاب خداوندی گرفتار خواهد شد.

نمازهای فرض:

نمازهای فرض بر مسلمان در هر شبانه روز پنج وقت است که عبارتند از: نماز صبح که آنرا نماز فجر یا بامداد گویند، و نماز ظهر، و نماز عصر، و نماز مغرب، و نماز عشاء و یا خفتن.

۱ - نماز صبح: دو رکعت است و وقت آن از طلوع فجر صادق یعنی فجر دوم - و آن روشنی است که در آخر شب از جهت مشرق می آید - تا طلوع آفتاب.

۲ - نماز ظهر: چهار رکعت است و وقت آن از اول زوال (مایل شدن) آفتاب از وسط آسمان شروع می شود و تا هنگامی که سایه * هر چیز علاوه از سایه * اصلی آفتاب یک برابر آن شود ادامه دارد.

۳ - نماز عصر: چهار رکعت است و وقت آن بعد از انتهای وقت نماز ظهر شروع می شود تا اینکه سایه * هر چیز دو برابر آن شود (و وقت ضرورت) تا قبل از غروب آفتاب که رنگ آن زرد شود ادامه دارد.

۴ - نماز مغرب: سه رکعت است و وقت آن از غروب آفتاب شروع شده و تا ناپدید شدن شفق سرخ ادامه دارد.
۵ - نماز عشاء: چهار رکعت است و وقت آن بعد از انتهای وقت مغرب تا یک سوم شب و یا نیمه اول شب ادامه پیدا می کند.

صفت و چگونگی نماز:

بعد از اتمام طهارت و پاکیزگی بدن و محل نماز با صفتی که ذکر کردیم انجام گرفت، و مسلمان از دخول وقت نماز مطمئن شد بطرف قبله که خانه خدا در مکه است ایستاده و برای هر نمازی که می خواست بخواند اعم از فریضه و سنت و نافله در قلب خودش نیت می کند و سپس اعمال ذیل را انجام می دهد:

۱ - در حالیکه به سجده گاه خودش می نگرند تکبیر تحریمه «الله اکبر» می گوید.

۲ - در هنگام گفتن تکبیر تحریمه هر دو دست خود را در تا برابر دو شانه و یا مقابل گوشها بالا می برد.

۳ - و سنت است که بعد از تکبیر تحریمه دعای افتتاح نماز بخواند و بگوید: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ».

بار إله! ما تو را منزه می دانیم، و تو را حمد و سپاس می گوئیم، و نام تو را برتر می دانیم و هیچ معبود بر حقی غیر از تو وجود ندارد.

و اگر بخواهد بجای دعای گذشته این دعاء را می

خواند: «اللهم باعد بینی و بین خطایای کما

باعدت بین المشرق والمغرب، اللهم نقني من خطايي كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس، اللهم اغسلني بالماء والثلج والبرد.

بار إله! همچنانکه بین مشرق و مغرب فاصله ایجاد کردی، بین من و گناهانم فاصله ایجاد کن . پروردگارا! همچنانکه لباس سفید از چرک پاک می شود مرا از گناهانم پاک گردان . خداوند! مرا از گناهانم با آب و یخ (برف) و تگرگ شستشو ده.

۴ - سپس می گوید: **أعوذ بالله من الشيطان الرجيم، بسم الله الرحمن الرحيم.**

پناه میبرم به خدا از شر شیطان ملعون و نفرین شده، بنام خداوند بخشنده مهربان .

سپس سوره فاتحه را قرائت می کند: **«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٤﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٥﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٦﴾** و بعد از آن می گوید: **«آمین»**.

[ستایش خدای راست، پروردگار جهانیان بخشنده مهربان خداوند روز جزا تنها تو را بندگی می کنیم، و تنها از تو یاری می جویم ما را به راه راست ره نما راه کسانی که به آنان انعام کرده ای (راه پیغمبران و صدیقان و شهیدان و صالحان)، نه آنان که مورد خشم قرار گرفته اند (یهود)، و نه راه گمراهان (نصاری)].

«آمین» دعای ما را بپذیر، و ما را به راه راست پایدار گردان.

۵ - سپس سوره ای از سوره های قرآن که آنرا حفظ دارد قرائت می کند مانند: **«قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾** [بگو: خداوند است که یگانه است . خداوند بی نیاز است . نه (فرزند) زاده، و نه زاده شده است . و هیچ کس همتای او (نبوده) و نیست].

یا سوره: **«إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾**

[چون نصرت الهی و فتح فرا رسد . و مردم را ببینی که گروه گروه در دین خدا درمی آیند پس پروردگارت را با ستایش (او) به پاکی یاد کن و از او آمرزش بخواه. بی گمان او توبه پذیر است].

۶ - بعد از آن به رکوع رفته می گوید: **«الله أكبر»** و دو دست خود را بر زانوی خود می گذارد و می گوید: **«سبحان ربی العظیم»** (پاک است پروردگار بزرگ من).

و سنت است که سه بار یا بیشتر آنرا تکرار کند.

۷ - سپس سر را از رکوع بلند کرده می گوید: **«سمع الله لمن حمده»** (خدا می شنود - و می پذیرد - ستایش کسیکه او را ستایش نماید)، خواه امام باشد و یا منفرد (تنهاگذار).

و بعد از راست شدن و آرام گرفتن از رکوع می گوید: **«ربنا ولك الحمد حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه ملء السموات وملء الأرض وملء ما بينهما وملء ما شئت من شيء بعد»**.

(ای پروردگار ما! ستایش حقیقی ویژه تو است، بیشترین و بهترین و مبارکترین حمد و سپاسی که آسمانها و زمین، و آنچه بین آن دو است، و آنچه تو خواهی پر شود از آن). اما اگر مقتدی باشد در این هنگام می گوید: **«ربنا ولك الحمد...»** تا آخر این دعاء.

۸ - سپس سجده کرده می گوید: **«الله أكبر»** و بر اعضای هفتگانه خود سجده می کند که عبارتند از: پیشانی با بینی، و کف هر دو دست، و هر دو زانو، و سر انگشتان دو پا، و می گوید: **«سبحان ربی الأعلى»**، پاک است پروردگار بزرگ من.

سه بار و یا بیشتر آنرا تکرار می کند، علاوه بر آن هر چه دوست داشت می تواند دعا کند.

۹ - سپس در حالیکه سر خود را از سجده بلند می کند می گوید: **«الله أكبر»** آنگاه بر پای چپ خود می نشیند و پای راستش را نصب می کند و دستهایش را روی ران و زانویش می گذارد و می گوید: **«رب اغفر لی**

وارحمنی وعافنی وارزقنی واهدنی واجبرنی.

ای پروردگار من! از گناه و تقصیراتم درگذر، و به من رحم کن، و مرا عافیت ده، و مرا روزی عطا کن، و مرا هدایت فرما، **« واجبرنی»**: آنچه بر انسان می گذرد از نقص در بدن، مانند مریضی و امثال آن، و در دین، مانند

کوتاهی کردن در اوامر و دستورات، و افراط (زیاده روی) در محظورات که آنرا جبران فرماید.

۱۰ - سپس در حالی که « **الله اکبر** » می گوید سجده دوم را بجا می آورد، آنچه در سجده اول انجام داده در سجده دوم نیز تکرارش می کند.

۱۱ - سپس « **الله اکبر** » گویان برای رکعت دوم بلند می شود، بدین ترتیب رکعت اول تمام می شود.

۱۲ - سپس سوره فاتحه و یک سوره (یا چند آیه دیگر) از قرآن می خواند و به رکوع می رود، از رکوع بلند می شود سپس عیناً مانند اول دو سجده می کند.

۱۳ - بعد از بلند شدن از سجده دوم همچنانکه بین دو سجده نشسته بود می نشیند و آنگاه « **التحیات** » را به این ترتیب می خواند: « **التحیات لله والصلوات**

والطبیات السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین، أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.»

یعنی (تمام تعظیم ها و نمازها و سایر پاکیزه فقط از آن خداست، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای پیامبر، و سلام بر ما باد و بر بندگان نیکوکار خدا، گواهی می دهم که جز خدای بر حق معبودی نیست، و گواهی می دهم که محمد رسول و فرستاده اوست).

سپس اگر نماز دو رکعتی بود مانند نماز صبح و جمعه و هر دو عید، همچنان به نشستن خود ادامه می دهد و نمازش را با خواندن این درود کامل می کند: « **اللهم**

صل علی محمد وعلی آل محمد كما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم إِنَّک حمیدٌ

مجید، وبارک علی محمد وعلی آل محمد كما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم إِنَّک حمیدٌ مجید.»

(بار إلهها! درود و رحمت نازل فرما بر محمد و آل محمد، چنانکه بر ابراهیم و آل ابراهیم رحمت فرستادی، تو ستایش شده و بزرگوار هستی). (پروردگارا! برکت نازل فرما بر محمد و آل محمد، چنانکه بر ابراهیم و آل ابراهیم برکت نازل فرمودی، تو ستایش شده و بزرگوار). و از چهار چیز به خداوند پناه می برد:

« اللهم إني أعوذ بك من عذاب جهنم، ومن عذاب القبر، ومن فتنة المسيح الدجال، ومن

(خداوندا! من به تو پناه می برم از عذاب دوزخ، و عذاب قبر، و فتنه زندگی و برزخ، و فتنه مسیح دجال). سپس آنچه از خیر دنیا و آخرت بخواهد دعا می کند، چه اینکه در نماز فرض، و چه در نماز سنت و نفل باشد. آنگاه بسوی راست سلام می دهد: « **السلام علیکم**

ورحمة الله»، همچنان بسوی چپ: « **السلام علیکم ورحمة الله**».

و اگر نماز سه رکعت باشد مانند نماز مغرب، و یا چهار رکعت باشد مانند نمازهای ظهر و عصر و عشاء بعد از التحیات « **الله اکبر** » گویان بلند می شود و فقط سوره الفاتحه را تلاوت می کند.

سپس مانند دو رکعت اول رکوع و سجود می کند، در رکعت چهارم نیز به همان ترتیب، بجز اینکه در وقت نشستن بطور متورک می نشیند، یعنی: پای چپ خود را

زیر پای راست گذاشته و مقعد خود را بر زمین می گذارد و پای راست خود را نصب می کند.

آنگاه بعد از رکعت سوم در نماز مغرب، و بعد از رکعت چهارم در نمازهای ظهر و عصر و عشاء تشهد اخیر را می خواند، و بر پیامبر (صلی الله علیه وسلم) درود می فرستد، و اگر خواست دعا می کند. سپس به دو طرفش مثل اول سلام می دهد، بدین ترتیب تا اینجا نمازش تمام شده است.

نماز جمعه:

دین اسلام اجتماع را دوست دارد و به اجتماع و هماهنگی دعوت می کند و تفرقه را ناپسند می شمارد و از آن تنفر و دوری می جوید.

و هیچ فرصتی از فرصتهای آشنائی متقابل و انس گرفتن و دوستی و اجتماع و هماهنگی بین مسلمین دیده نشده مگر اینکه آنان را به آن دعوت نموده و امر کرده است.

و روز جمعه، روز عیدی برای مسلمانان است که در آن به ذکر و سپاس خدا مشغول می شوند، و در خانه های خدا اجتماع کرده از دنیا و گرفتاریهای آن خود را دور می نمایند تا فریضه ای از فرائض خدا را انجام دهند، و به توجیهاات و سفارشات خطباء و ارشاد علماء در خطبه های جمعه که بمثابة درسی از دروس هفته می باشد و امامان و خطبای جمعه مشاغل هفتگی جامعه را معالجه می کنند گوش فرا دهند.

خداوند می فرماید: «**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ**

ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ [الجمعة: ٩-١٠].

[ای مؤمنان، چون در روز جمعه برای نماز ندا داده شد، به (عبادت و) یادِ خدا بشتابید و خرید و فروش را رها کنید. اگر بدانید این برایتان بهتر است. اینگاه چون نماز گزارده شود، در زمین پراکنده شوید و از فضل خدا بجوئید و خداوند را بسیار یاد کنید تا شما رستگار شوید.] و نماز جمعه بر هر مرد مسلمان و بالغ و آزاد و مقیم واجب است.

رسول خدا (صلی الله علیه وسلم) بر آن مواظبت کرده و کسانی که آنرا ترک می کنند شدیداً تهدید کرده است. چنانکه می فرماید: « **لِيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لِيَخْتَمُنَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لِيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ** ». [مسلم].

بخدا قسم که مردمی از ترک نماز جمعه باز می آیند، یا اینکه خداوند بر قلبهای آنها مهر میزند و آنگاه آنان از غافلان و فراموش شدگان خواهند شد. و همچنین آن حضرت (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: « **مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوَنًا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ** ». [أحمد و دارمی و أبو داود و ترمذی و نسائی و حاکم].

کسی که سه نماز جمعه را از روی تهاون و کسالت ترک کند خداوند بر قلب او مهر می زند. نماز جمعه بجز در مساجد صحیح نیست، آنجایی که مسلمانان در آن جمع می شوند و امام بر آنها خطبه می

خواند و آنان را نصیحت و ارشاد می نماید، اینرا هم باید توجه داشت که سخن گفتن در اثنای خواندن خطبه حرام است، حتی اگر به رفیقت بگوئی ساکت شو، لغو و بیهوده گفته ای.

و نماز جمعه دو رکعت است و مسلمان اقتداء به امام خود با جماعت آنرا انجام می دهد.

نماز جماعت:

نماز با جماعت بیست و هفت درجه « ۲۷ » از نماز تنهائی فضیلت بیشتری دارد. این حدیث از ابن عمر رضی الله عنهما از پیامبر (صلی الله علیه وسلم) روایت شده چنانکه در صحیح بخاری آمده است.

و در حدیث دیگری آمده که رسول خدا (صلی الله علیه وسلم) فرمودند: « **لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ أَخَالَفَ إِلَى قَوْمٍ فِي مَنَازِلِهِمْ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فِي جَمَاعَةٍ فَأَحْرَقَهَا عَلَيْهِمْ** ». [متفق علیه].

همانا تصمیم گرفتم که دستور دهم اقامه نماز گفته شود و شروع به خواندن نماز کنند، سپس بطرف مردمی بروم که در خانه هایشان هستند و به جماعت حاضر نمی شوند پس خانه هایشان را بر آنان آتش زدم.

اگر تخلف آنها از نماز جماعت معصیت بزرگی نبود رسول الله (صلی الله علیه وسلم) آنها را به سوختن خانه هایشان تهدید نمی کرد.

خداوند می فرماید: « **وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ** ». [البقرة: ۴۳].

[و نماز بر پای دارید و زکات بپردازید و با رکوع کنندگان رکوع کنید].

نص صریح و واضحی است در وجوب مشارکت نماز گزاران در نماز جماعت.

نماز مسافر:

خداوند می فرماید: « **يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ** ». [البقرة: ۱۸۵].

[خداوند در حق شما آسانی می خواهد، و در حق شما دشواری نمی خواهد، و تا شمار (روزه) را کامل کنید، و خداوند را به پاس آنکه هدایتان کرد، بزرگ بدارید. و باشد که سپاس بگذارید].

بلی اسلام چنین است، هیچگاه کار دشواری بر عهده کسی نمی گذارد، مگر باندازه استطاعت و توانائی آن، و اوامری که بدانند در خور استطاعت آنان نیست واجب نمی کند. از آنجائی که در سفر احتمال مشقت و سختی وجود داشت خداوند به دو چیز اجازه داده است:

۱ - قصر نماز: که بنابر این آسانی نماز چهار رکعتی به دو رکعت تخفیف می یابد، پس اگر شما در سفر بودی باید نماز ظهر و عصر و عشاء را به جای چهار رکعت دو رکعت بخوانی، ولی نماز مغرب و صبح به حالت خود باقی می ماند و در آنان قصر و تخفیفی نیست. قصر نماز اجازه و هدیه ای است از طرف خداوند به بندگان متقی و پرهیزگارش، و خداوند دوست دارد که بنده همچنانکه

فرائض او را انجام می دهد به موارد رخصت و تخفیف او نیز عمل نماید.

و هیچ فرقی در نوع وسیله سفر نیست، چه سفر با ماشین و هواپیما و کشتی و قطار باشد، و یا با اسب و شتر و قاطر و چهار پایان، و یا با پای پیاده باشد، همه اینها اسم سفر بر آن اطلاق می شود و در هر صورت نماز قصر خوانده می شود.

۲ - جمع بین دو نماز: برای مسافر جایز است که بین دو نماز در یک وقت جمع کند، نمازهای ظهر و عصر را با هم، و نمازهای مغرب و عشاء را با هم جمع می کند. یعنی هر دو نماز در یک وقت ادا می شود، اما هر نماز جدا از دیگری خوانده می شود، اول نماز ظهر و سپس فوراً نماز عصر را می خواند. یا اول نماز مغرب و بعد از آن نماز عشاء را ادا می کند. البته باید بخاطر داشت که جمع بین نمازها صرفاً به نماز ظهر با عصر، و نماز مغرب با عشاء اختصاص دارد، بنابر این جمع کردن بین نماز صبح و نماز ظهر، و یا بین نماز عصر و نماز مغرب جایز نیست.

أذکار و أورادی که بعد از نماز گفته می شود:
سنت است که بعد از نماز سه بار استغفر الله بگویند، و علاوه بر آن می گویند: « **اللهم أنت السلام ومنك السلام تباركت يا ذا الجلال والإكرام، لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير، اللهم لا مانع لما أعطيت، ولا معطي لما منعت، ولا ينفع ذا الجد منك الجد** ».
آنگاه (۳۳) **سبحان الله** و (۳۳) **الحمد لله** و (۳۳) **الله**

أكبر می گویند که مجموعاً (۹۹) بار می شود، و برای تکمیل عدد (۱۰۰) می گویند: « **لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير** ». سپس آیه الكرسي: « **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ...** » [البقرة: ۲۵۵].
و **قل هو الله أحد**. [اخلاص]. و **قل أعوذ برب الفلق**. [الفلق]. و **قل أعوذ برب الناس**. [الناس]. را می خواند. و مستحب است که سه سوره گذشته را بعد از نمازهای صبح و مغرب سه بار تکرار کند. و همچنین: « **لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير** » (۱۰) مرتبه بگویند.
البته تمام این اذکار و أوراد سنت بوده واجب نیست.

سنتهای راتبه:

برای هر مسلمان مستحب است که بر « ۱۲ » رکعت نماز سنت مواظبت کند بشرطیکه مقیم باشد. که عبارتند از: چهار رکعت قبل از نماز ظهر و دو رکعت بعد از آن، و دو رکعت بعد از نماز مغرب، و دو رکعت بعد از نماز عشاء، و دو رکعت قبل از نماز صبح. اما در وقت سفر پیامبر (صلی الله علیه وسلم) سنتهای ظهر و مغرب و عشاء و ترک می کردند، و بر سنت صبح و نماز وتر محافظت می کردند. و بر ما است که کردار رسول الله (صلی الله علیه وسلم) را آسوه و قدوهء حسنهء خود بدانیم خداوند می فرماید: « **لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ** » [الأحزاب: ۲۱].
[به راستی برای شما، در رسول خدا سرمشقی نیکوست].

و گفتار رسول الله (صلی الله علیه وسلم) که فرمودند: « **صلوا كما رأيتموني أصلي** ». [بخاری].
نماز بخوانید همچنانکه مرا دیدید نماز می خوانم. {برای آموزش و یادگیری بیشتر می توانید به کتاب "صفت نماز پیامبر" تالیف شیخ البانی رحمه الله مراجعه نمایید. کتاب مذکور را در سایت نوار اسلام (IslamTape.Com) دانلود کنید.}

والله ولي التوفيق

نویسنده: دکتر عبدالله بن أحمد بن علی الزید